

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. An Elementa sint generabilia, & corruptibilia, & an quodlibet in quodlibet possit immediatè converti?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

marum qualitatum combinationes? Deinde: quis demonstrat dari quatuor loca distincta occupabilia ab Elementis magis, quam duo. Itaque; Conclusionem nostram hac probo ratione, quae inter alia melior mihi videtur. Quia defectus datur Ignis, Aer & Terra, ac Aqua, quorum quodlibet est Elementum, & nihil aliud defectus datur, quod sit Elementum: ergo sunt quatuor tantum Elementa: Antecedens, quoad primam partem, difficultatem non habet; probatur ergo quoad secundam, quia quodlibet aliud corpus constat ex illis, & est resolubile in illa, nec unum ex illis est resolubile in alia corpora: ergo quodlibet ex illis est Elementum; quod denique nullum aliud praeter ea sit Elementum. Probatur: Quia nullum aliud corpus est asig-nabile, quod non sit resolubile in alia corpora specie distincta: ergo nullum aliud corpus est Elementum.

IV. Dices: Ignis est resolubilis in aerem & aquam: ergo non est Elementum. Probatur Antecedens; ex igne fit aer & aqua: ergo erit resolubilis in illa. Probatur Consequentia: Ideo mixtum est resolubile, quia ex ipso possunt fieri corpora diversa: ergo si ignis est resolubilis non erit Elementum, aut si aqua & aer ex ipso fiunt, erit resolubilis. Respondeo negando Antecedens cum probat: Consequentiae, ad cuius probationem, nego Antecedens; non enim ideo dicimus praecise corpora mixta esse resolubilia in alia, quia alia possunt fieri ex ipsis, sed, quia ex ipsis possunt fieri alia corpora, quae in resolubilibus continebantur, in igne autem nec aer, nec aqua continetur.

V. Instabis: Aer & aqua non fierent ex igne, nisi contingerentur in ipso; ergo cum fiant vel formaliter, vel virtualiter contineri in ipso debent, adeoque falsum est in ipso non contineri. Respondeo disting. Antecedens: nisi continebantur in ipso, quatenus possunt educi ex potentia materiae ipsius, concedo Antecedens; quatenus ipsimet formaliter in ipso igne continebantur, aut quatenus ipsorum virtutes, hoc est, qualitates primae, in ipso continentur, nego Antecedens. Quando ergo dicimus, quod Elementa non contineant alia corpora, sensus est, quod alia corpora nec secundum se formaliter, nec secundum qualitates suas primas connaturales in ipsis contineantur actu.

QUESTIO II.

An Elementa sint generabilia & corruptibilia? Et an quodlibet in quodlibet possit immediate converti?

I. Empedocles cum aliis antiquioribus Philosophis asseruit quatuor Elementa ingenerabilia & incorruptibilia esse substantialiter, quamvis sint secundum qualitates alterabilia, consequenter non distinguebat materiam primam ab Elementis, sed dicebat, ipsam esse quatuor Elementa, quae ad generationem mixtorum, veluti subiectum receptivum concurrunt, & quia materia formaliter in composito per ipsam constituto manet, ita pariter affirmavit, Elementa formaliter remanere in mixto, quam opinionem plures alii secuti sunt Philosophi; F. Amandi Hermann Physica.

verumtamen ob leve fundamentum à communissima Peripateticorum sententia non est recedendum, cum qua

Dico I. Elementa omnia sunt generabilia & corruptibilia. II. Elementa sunt generabilia.

Probatur primò, Authoritate D. Augustini lib. de Fide & Symbolo circa finem, ubi non modo docet esse generabilia & corruptibilia, sed etiam quodlibet in aliud posse converti. Verba ejus sunt: Si ab eo quæras (Philosopho) utrum terra possit in aquam converti, non videtur ei incredibile. Rursum si quæras, utrum aqua in aerem, neq; hoc absurdum esse responder; vicina enim sunt sibi. Et de aere si quæras, utrum in æthereum corpus (Ignem) jam ipsa vicinitas persuadet (supple saltem mediatè) Quod ergo per hos gradus fieri posse concedit, ut terra in corpus æthereum convertatur, cur non accedente Dei voluntate, quæ corpus humanum super aquas potuit ambulare, celeritè id fieri posse sine ulla gradibus credit, sicut sumus plerumq; mirâ celeritate in flammam convertitur.

Probatur secundò experientie: Videmus enim ignem quotidie corrumpi & in aerem transire, flamma etenim candelæ ad aliquod tantum spatium lucet, & postea in aerem convertitur, idem conspicitur de aliis flammis.

Dices: Flammam in aerem non converti, sed in se ipsa permanere, licet propter suam raritatem non appareat, nam si quis supra candelam in eo loco, ubi ignis non apparet, chartam extendat, illa concipiet flammam, vel etiam volitabit sursum tendens: ergo. Contrà: si flamma & ignis ille non converteretur in aerem, in cubiculo undequaque clauso, post aliquod temporis spatium tanta ignis copia esse deberet, ut vestes & quodcumque aliud combustibile combureret, essetque tale cubiculum inhabitabile, quia non posset respirari, imò esset ignis & aeris penetratio vel si condensarentur, conspici deberent: neque instantia de charta aliquid valet, nam licet pro aliqua distantia talis flamma, vel potius exhalationes ignitæ aliquid producant & in esse permaneant, non tamen sequitur, quod semper & pro quolibet tempore in suo permaneant esse & conserventur; alioquin chartam illam in quacunque distantia posset comburere.

Probatur Conclusio adhuc aliâ experientia: Si in vas plenum aquâ ferrum ignitum, aut titio immergatur statim ignis extinguitur, nec amplius in ferro candente vel titione reperitur: ergo necessariò talis ignis in aliquod aliud corpus conversus est.

Dices: Talem ignem in simili casu foras evaporare. Contrà si vas illud esset in superiori parte oclusum, ignis non posset evaporare, vel si in orificio, è quo totus ignis exhalare deberet, esset stappa vel pulvis tormentarius applicatus, ab igne illo evaporante stappa comburi deberet & pulvis accendi, quod tamen non apparet, signum adeoque evidens est, ignem non evaporari è tali orificio. Sed in contrarium

Arguitur hoc argumento: Si ignis in aerem converteretur, deberet ipsius caliditate

M m m 2 corrump-

III. Flamma candelæ non manet insensibiliter.

IV. Aliâ experientia.

V. Ignis tunc non evaporat.

corrumpere, sed aer hoc præstare nequit; ergo. Probatur minor; quia si calorem ipsius corrumpere, vel saltè remitteret, deberet hoc facere vel per calorem, vel humiditatem aeris, non à calore, quia non est ipsi contrarius, non ab humiditate ob eandem rationem; ergo cum in aère non fit corrumpens, vel remittens calorem ignis, quæ tamen corruptio est necessaria, ut ignis in aërem convertatur, non poterit ipse ignis in aërem converti. Respondeo: calorem ignis corrumpi ab humiditate aeris, licet non per se, cum illi non contrarietur, ut constat in aqua summè calida, saltè tamen per accidens illi contrariatur, pro quanto scilicet, quòd summa humiditas aeris destruit & contrariatur siccitati ignis, ad cuius destructionem sequitur indirectè calor destructio.

VII.

Instatur: Calor est maximæ activitatis & humiditas minimæ: ergo humiditas non poterit destruere calorem, sive per se, sive per accidens, seu directè, seu indirectè, quia calor ignis semper pugnabit pro conservatione propriæ siccitatis, ob conservationem sui. Respondeo disting. consequens: ergo humiditas nequit corrumpere calorem, si sint in æquali proportionem cum calore, concedo: si sint in majori virtute & proportionem diversa, nego. Unde humiditas ut quatuor, non destruet calorem ut quatuor, ponendo tamen calorem ut quatuor, humidum ut octo, humiditas calorem destruere poterit, unde ut aer destruat ignem, non debent tot partes ignis poni, quot aeris, sic enim aer in ignem cum victoria agere non poterit.

Urgetur Argumentum: Licet sit sic major virtus unius præ altero, ratione multitudinis partium, non potest tamen in tantum ex-crescere, ut resistentiam alterius vincat; ergo virtus aeris nunquam corrumpere poterit calorem ignis: Probatur Antecedens; si ampulla vitrea aère plena bene obturata ponatur in aquam, quamvis longissimo ibi existeret tempore & plurimum frigeret, tamen ille aer nunquam in aquam converteretur. Respondeo, negando Antecedens: ad probationem dico, hoc non provenire ex defectu virtutis aquæ, sed ideò, ne detur in rerum natura vacuum, aer enim ille condensari deberet & minorem occupare locum.

Aer ampullæ aeris non possit in aquam converti.

VIII.

Aer non est convertibilis in ignem.

Dico secundò. Non omnia Elementa symbola possunt immediatè in se converti, licet possint aliqua. Est Scoti 4. d. 47. q. 2. Secunda pars probata manet ex superiori Conclusionem;

Probat ergo prima: Aer non convertitur immediatè in ignem, nam superior pars aeris vehementer inflammatur, ita, ut secundum Scotum 2. d. 17. q. 2. infra P. in illa parte non possit consistere paradisi terrestri, quia propter nimium calorem non est ibi habitatio conveniens naturæ humanæ, neque naturæ mixtorum: ergo si aer esset in ignem convertibilis, certè cum ibi ille aer sit vehementer inflammatus, in ipsum ignem converteretur, & ita ignis in propria semper cresceret sphaera, totam superioris aeris regionem convertendo, in infinitum excresceret, cum nihil de ipso destrueretur, utpote qui existit in proprio & connaturali suo loco.

Probatur secundò: Quia ex Scoto in 4. supra §. de secundo: Aer debet in fine mundi purgari per ignem, juxta illud Pl. 96. Ignis ante ipsum præcedet, quæ deparatio fiet per consumptionem impuritatum, vaporum & aliorum mixtorum in aere: ergo si aer est purgandus per ignem, sequitur ipsum aërem non esse in ignem convertibilem, quia sicut ignis illa corpora impura & vapores destruet, pariter destrueretur aer, si aer esset materia proportionata, nam agens naturale debetè approximatum passo proportionato, à sua activitate detineri nequit; & refugere ad miraculum, seu divinam potentiam, hujusmodi actionem impediendam, omninò superfluum est, ad quid enim purgaret aerem per ignem ab impuritate, si est necesse, actionem ignis impedire? consultius itaque esset ipsum mundum per aliquam aliam causam purgare, impuritates aeris consumendo, vel ipsum Authorem annihilare, vel in aërem convertendo: ergo.

Dico tertio: Nullum Elementum dissim-bolum potest immediatè converti in alterum dissim-bolum. Ita Ruvius 2. de Gen. c. 6. q. 3.

Probatur primò universaliter: Quia non potest fieri transitus de extremo in extremum, nisi per medium, sed Elementa dissim-bola sunt extrema talia: ergo. Major patet: quia semen non transit statim in formam corporis, sed prius in formam embryonis, postea in formam sanguinis & tandem carnis.

Probatur secundò: Specialiter de terra & aere; nunquam enim visus est aer-geri terræ: ergo non potest in illud converti, nam terra valde gravis est & densa, ut sit omninò improportionata; convertitur ergo prius in exhalationes, quæ probabiliter dissim-bolæ sunt speciei à terra, utpote quæ calidæ sunt & leves, nec è contra terra in se aërem convertere potest, propter minimam activitatem, unde licet interra esset exiguum foramen nunquam aërem illum in se converteret. Probatur etiam de igne & aqua, nam potius ignis vertetur in aërem & fumum, dum ab aqua extinguitur; deinde nunquam visum est ignem aqua nutrirî & augeri, ut videmus fieri in oleo & butyro, & deficienti oleo lampas statim extinguitur, licet maneat ibi aqua. Imò flamma candelæ aquæ guttula resperfa non valet ipsam in se convertere, sed illam statim excutit, imò nec in rogam conjec-ta vertitur immediatè in ignem vel flammam, sed prius in fumum, ex quo flamma gignitur, cum nihil aliud sit flamma, quam fumus accensus. ex 2. Gen. 27. qua etiam de causa aqua vehementer calefacta nunquam immediatè convertitur in ignem, sed prius resolvitur in vapores.

Dices: Ut aqua in ignem convertatur, debere esse multum de igne & parum de aqua, nam videtur, quòd si parva quantitas aquæ in rogam injiciatur, eam statim in ignem converti, novumque prodire ignem: ergo. Contra: si parum aquæ possit in ignem magnum injec-ta in eum immediatè converti, posset ignis fornacis ex ea crescere, imò posset fornax, vel rogas ex sola positione aquæ accendi, & in infinitum augmentari, veluti ex appositione lignorum vel

vel alterius materiae combustibilis, apponendo juxta proportionem ignis aquam, quod tamen est contra omnem experientiam: Ergo. Itaque quod dicitur de igne, in ordine ad aquam, potest pariter dici de aqua, in ordine ad ignem; Videlicet hoc flante, posse ipsam aquam ex solo igne nutriri, augeri, & conservari apponendo ignem ipsi aquae, verbi gratia mari, nam si ille ignis immediatè converteretur in aquam maris, aqua illa ex sola appositione ignis cresceret, cum tamen doceat experientia, appositionem ignis, aquam diminueret & extinguere, non verò augmentare.

Pro fine Quaestionis nota, quòd licet ratio Ruvii allegata primò ad probandam Conclusionem bona sit, non omnem tamen effugere difficultatem, nam dicere quis posset, nec Elementa symbola de uno posse transire in aliud, non transendo per medium, cum respectu sui invicem, aequalem habeant oppositionem, unam videlicet qualitatem in summo, alteram ex utraque parte infra, idèd à priori addendam duxi rationem, quae hæc est; Quia videlicet Elementum corrumpens aliud, illud corrumpit per dispositiones disponentes ad introductionem propriae formae, sed Elementum dissymbolum nequit recipere dispositiones disponentes ad formam Elementi contrarii immediatè: Ergò.

QUAESTIO III.

De situ Elementorum.

Supponitur communiter talis Elementorum dispositio, ut videlicet terra infimum occupet Locum, alterum aqua, tertium aër, & supremum ignis, nam Elementum, quo gravius est, eò est inferius, terra autem cum sit gravissima, infimum tenere Locum, & super eam, aquam patet ex illo Gen. 1. *Congregentur aquae, quae sub Caelo sunt in unum, & appa- reat arida.* Super terram, & aquam, esse aërem, omnibus est in propatulo, & si ignis in determinato Loco conservari exigit, omnium supremum occupabit Locum. Verùm tamen quamvis hoc suppositum communiter teneatur, duae tamen occurrunt examinandae difficultates, prima est de terra, respectu aquae; An videlicet facta comparatione inter partem terrae, reliquis omnibus altiore, & inter partem aquae, reliquis omnibus aquae partibus altiore, altior sit terra, quàm aqua? Secunda difficultas est omnino pervetusta, & sopita, à recentioribus tamen excitata; An videlicet detur aliquis ignis praeter eum, qui apud nos existit? Pythagorici, teste Aristotele 2. Caelo c. 13. t. 73. ignem in centro terrae constituebant, quid autem nobis videatur de ignis Loco, apperiet Conclusio secunda, interim sit ad primam difficultatem prima, in qua

DICO I. Terra est in medio mundi sita.

Probatur I. ex navigatione eorum, qui ferè totam terram obeuntes experti sunt, eam nullibi attingi à Caelis, sed undique ab aère & à Caelis maximè distantibus circumdari. Deinde: Quia exploratum est, Solem, Lunam, & astra similia, ejusdem magnitudinis appare-

re Antipodibus, & nobis, quod indicium est, eam aequaliter distare à terra, alioqui enim majoris magnitudinis apparerent in ea parte terrae, quàm minus distarent à Caelis. Idem etiam evidentius constat ex Ecclipsibus Lunae, quam constat Ecclipsari, quandocumque è diametro est opposita Soli, quod non contingeret, nisi terra interjecta, quae causat umbram, esset in mundi medio. A priori verò ratio est, quia terra mixta, in quibus predominatur terra ubique habent vim descendendi à superficie Caeli ad Locum distantem, sicut lineae à circumferentia confluunt ad centrum commune, quod experientia constat; Ergò necessariò dicendum est, terram esse in medio mundi, quod saepius, & pluribus modis significatur in sacra Scriptura ad praedicandam potentiam Dei, qui potuit terram super nihilum constituere, firmatam stabilitate sua, ita ut tam naturale sit terrae, in mundi medio existere sine Fundamentis, & circa illam plantas & animalia, ac est igni calefacere. Sic enim Psal. 103. Dicitur: *Fundasti terram super stabilitatem suam,* ubi per stabilitatem intelligit summum illud gravitatis pondus, quòd naturaliter in mundi centro immota manet. Et Job. 26. *Qui appendit terram super nihilum,* hoc est super nullum Fundamentum, seu Firmamentum. Ob eandem etiam causam, quam explicuimus, dicitur terra esse in infima parte mundi, quemadmodum enim in viventibus illa pars, per quam sumitur alimentum, ut vivens conservetur, dicitur superior, opposita inferior. Ita in universo illa pars, in qua corpora Caelestia gubernant, & conservant mundum, dicitur superior, quae circularis est, sicut corpora Caelestia. Opposita verò, quòd magis distat à Caelis, quae est in centro Caelorum, dicitur pars inferior universi.

Dices. Psal. 23. dicitur: *Quia ipse super Maria fundavit eum, & super flumina preparavit eum,* scilicet orbem terrarum. Psal. 135. *Qui firmavit terram super aquas.* Est igitur terra fundata super aquas. Respondet Euthymius hæc verba intelligenda esse non de toto Elemento aquae, vel terrae, sed de iis aquis, live marinis, live pluvialibus, quae subterraneis meatibus cursus suos agunt. Probabilius tamen Respondeo; Illis verbis solùm significari, terram esse factam superiorem, & eminentiorem aquis: Quae sententia etiam placet Peierio in primo cap. Gen. super illa verba; *Caelum & terram.* Unde

Dico secundò: Terra elevatior est aqua comparando paribus omnibus ad se invicem; Constituitque cum ea unum globum.

Probatur autem primò, Ex Scriptura Psal. enim 23. legimus *terram fundatam super Maria;* His autem verbis, ut supra dictum est, apertè significatur super Maria, hoc est in Loco superiore propinquioreque Caelo terram existere. Et Psal. 106. qui à terra pergunt in mare descendere dicuntur; *Qui descendunt mare in navibus.*

Probatur secundò, Ex Autoritate SS. Patrum D. Augustini lib. 1. qq. M m m 3 Gen.

III.

Explicatur Scriptura dicens terram positam super aquas.

IV.

Terra elevatior est aqua.

XI.

Dispositio elementorum.

II.